

Redegørelse vedrørende ulykken under Roskilde Festivalen den
30. juni 2000.

Indholdsfortegnelse.

Indledning	side 3
Anmeldelse til politiet	side 3
Tekniske undersøgelser	side 4
Pladsens opbygning	side 4
Jordbundsforhold	side 5
Vejrforhold	side 5
Luftforhold blandt publikum	side 6
Lydforhold	side 6
Vurdering	side 7
Oplysning om de omkomne	side 8
Orkesteret Pearl Jam	side 9
Pressen	side 9
Tidsforløb	side 9
Festivalgæster	side 11
Antal	side 11
Påklædning	side 11
Adfærd	side 11
Crowd-surfing	side 12
Hvad skete	side 13
Hvornår væltede tilskuerne	side 13
Vurdering	side 14
Opbygning af Roskilde Festivalens organisation,	side 15
Festivalmedarbejdere.	side 15
Frontbue- og scenevagter.	side 15
Forløbet iflg. lederne af vagtpersonalet	side 17
Frontbuevagterne	side 19
Forløbet iflg. frontbuevagterne	side 20
Efter musikken blev stoppet	side 21
Festivalens lægeberedskab.	side 21
Vurdering	side 21
Sammenfatning	side 23

Indledning:

Redegørelsen vedrører hændelsesforløbet forud for og under ulykken i forbindelse med Roskilde Festivalen den 30 juni 2000, herunder en fastlæggelse af det tidsmæssige forløb af ulykken.

Redegørelsen vedrører ikke forløbet af redningsaktionen.

Som baggrund for redegørelsen er afhørt et meget stort antal vidner: festivalgæster, festivalvagter, andre persongrupper tilknyttet festivalen og festivalledelsen, i alt 977 personer, hvoraf en del er afhørt flere gange.

Det skal understreges, at der ikke har været tale om en strafferetlig efterforskning, men om en undersøgelse der har haft til hensigt at klarlægge hændelsesforløbet i forbindelse med ulykken og om muligt give svar på, hvorfor koncerten endte med at 9 unge mænd omkom.

Redegørelsen er en fortsættelse af Roskilde politis foreløbige redegørelse af 14. juli 2000. Denne redegørelse blev udfærdiget efter anmodning fra Justitsministeriet med det formål hurtigt at give Justitsministeren underretning i form af en foreløbig orientering om hændelsesforløbet og årsagerne til ulykkens alvorlige udgang.

Politiets beredskab, planlægning og opbygning i forbindelse med Roskilde Festivalen er beskrevet i den foreløbige redegørelse og gentages ikke her.

Anmeldelse til politiet.

Første anmeldelse om ulykken blev registreret af alarmcentralen den 30. juni 2000 kl. 23.32. Opkaldet kom fra en på dette tidspunkt ukendt telefon via 112 og det blev oplyst, at der var behov for 5 ambulancer til personer med hjertestop opstået i forbindelse med koncerten med orkesteret Pearl Jam på Orange Scene.

Anmeldelsen har vist sig at komme fra en læge tilknyttet festivalens lægeberedskab. Lægen har oplyst, at hun befandt sig i samaritterteltet bag Orange Scene, og at hun ca. 10 minutter før havde fået oplyst af andre læger, at der ville komme personer, som havde det dårligt, til behandling.

Lægen har oplyst, at koncerten stadig var i gang, da hun modtog denne besked.

Da den første af de varslede personer, som blev bragt til samaritterteltet, havde hjertestop, tog lægen en mobiltelefon og ringede til alarmcentralen for at rekvirere en ambulance, men næsten samtidig blev yderligere to livløse personer bragt til teltet, hvorfor hun bad om 5 ambulancer.

Internt i lægeberedskabet ved Orange Scene blev der også gjort forsøg på at fremskaffe ambulancer ved henvendelser til festivalens Beredskabskontor.

En politipatrulje, der befandt sig i nærheden af Orange Scene, blev dirigeret til området bag scenen og var fremme knap 1 minut efter opkaldet til alarmcentralen, dvs. ca. kl. 23.33.

Roskilde Brandvæsen, som varetager ambulancekørsel i Roskilde blev alarmeret kl. 23.33 og første ambulance var på ulykkesstedet kl. 23.37.

Der blev etableret ambulanceveje og oprettet opsamlingsplads for døde og venteplads for tilskadekomne.

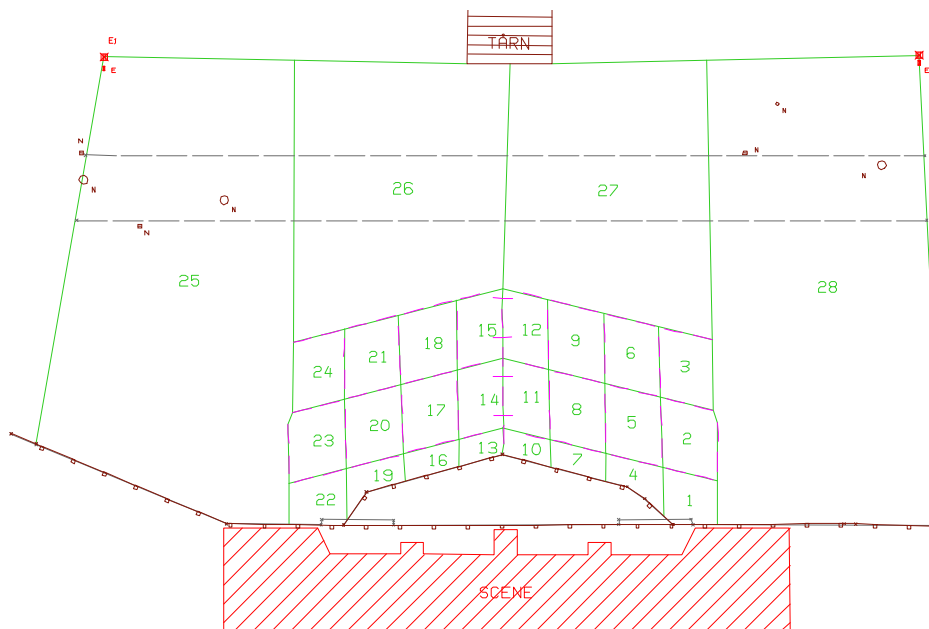
Tekniske undersøgelser.

Pladsens opbygning.

Ulykkesområdet ligger foran Orange Scene, afgrænset mod scenen af et fronthejn, bagud af et lydår samt til siderne svarende til scenebredden, se tegningen.

Bølgebrydere: I området var der 78 bølgebrydere - jernrør i omvendt U-facon, fastgjort solidt i jorden, mellem 94 og 125 cm høje, 167 cm brede og med en indbyrdes afstand på 82 cm.

Bølgebryderne havde til formål at imødegå, at pres fra publikum bagfra og fra siden skulle forplante sig i området foran scenen. For at hindre publikum i at benytte bølgebryderne som afsæt til at passere fronthejnet, var der umiddelbart foran dette ingen bølgebrydere.

Afstanden mellem bølgebryderne var så stor, at det ikke skulle være muligt for publikum at stå på to bølgebrydere samtidig.

Bølgebryderne inddelte området foran scenen i felter.

Feltnummereringen og feltinddelingen nærmest scenen er foretaget af politiet af hensyn til efterforskningen.

Ingen af bølgebryderne var beskadiget, dvs. bøjedede eller knækkede. De bar præg af at have været benyttet i en del år i form af ridser og skrammer. Bølgebryderne er etableret i 1992 i forbindelse med at området foran Orange Scene blev renoveret. Baggrunden for renoveringen var en våd festival 1991, hvor der var meget mudret foran scenen, samt et ønske om at begrænse bølgebevægelser blandt publikum.

Teknologisk Institut har efter besigtigelse af pladsen foran Orange Scene, herunder af bølgebryderne udtalt, at sikkerhedsforanstaltningerne under normale omstændigheder må antages at være gode og yde en rimelig god beskyttelse mod nedtrampning.

I konklusionen siges, at de sikkerhedsforanstaltninger, der var etableret under Roskilde Festival 2000, ikke kan kritiseres, men da ulykken på trods af bølgebryderne alligevel indtraf, må det konstateres, at indretningen alligevel ikke var sikker nok, hvorfor der bør etableres en anden og mere sikker form for indretning af publikumsområdet.

Jordbundsforhold.

Jordbunden kom i forbindelse med områdets renovering til at bestå af 1 lag småsten, 2 lag skærver af varierende størrelse, i alt ca. 40 cm tykt og øverst ca. 8 cm stenmel.

Forskellige vidner har beskrevet jordbundsforholdene. Nogle betegner underlaget som glat og mudret. Andre som fast og hårdt, men vådt.

Ved besigtigelse efter ulykken – både umiddelbart efter og næste dag ved dagslys – beskrives jordbunden som meget våd, men ikke egentlig mudret grundet den hårde bund af grusmateriale.

Geoteknisk Institut har efter anmodning fra politiet undersøgt jordbundsforholdene, specielt med henblik på at vurdere, hvorvidt der var glat/mudret på ulykkestidspunktet.

Geoteknisk Institut har bekræftet at jordbunden er opbygget som beskrevet.

Instituttet har tillige anført, at stenmelslaget, når det er blevet vandmættet efter nedbør, ikke tillader vand at trænge igennem og ned til de underliggende drænlag. Da området er næsten vandret, vil overfladevandet kun langsomt flyde til de nedløbsbrønde, der er i området.

Vejrforhold.

Efter oplysning fra Danmarks Meteorologiske Institut var der på ulykkestidspunktet en frisk vind (ca. 8 m/sek.) fra vest, overskyet, diset med finregn og omkring 11 grader C. Luftfugtighed 96.

Kl. 0800 den 1. juli 2000 var der faldet 2 mm regn indenfor de sidste 12 timer.

Luftforhold blandt publikum.

En del vidner har fortalt, at det under skulderhøjde og især nær jorden var svært at trække vejret, ligesom luften var meget varm og fugtig. Udsagnene er kommet fra både festivalgæster, der har været nede at ligge, og fra frontbuevagter, der i forbindelse med arbejdet med at hjælpe gæster over fronthegnet har haft hovedet nede blandt publikum.

Festivalgæster har også fortalt, at de nærmest måtte stå på tæer for at kunne få vejret.

Andre og herunder også festivalgæster, der har været nede at ligge, har fortalt, at der ikke var problemer med at trække vejret, men at luften nok var meget varm og fugtig.

Forskellige fagfolk har også udtalt sig om fænomenet. Nogle mener, at koncentrationen af kulddioxid(CO₂) var stærkt forøget som følge af udåndingsluft og stillestående luft blandt publikum, hvilket medfører tiltagende sløvhed og ved høje koncentrationer af CO₂ nærmest kan medføre en forgiftning, som kan give åndedrætsstop. Der har også været fremsat teorier om, at et stort indhold af ammoniak i luften skulle have forgiftet publikum.

Teknologisk Institut har efter anmodning fra politiet udtalt,

at det er usandsynligt, at iltkoncentrationen blandt publikum var ændret,

at det er usandsynligt, at indholdet af CO₂ i luften har været så høj, at dette har medført risiko for åndedrætsbesvær eller ildebefindende samt

at det også er usandsynligt at luftens ammoniakindhold skulle have været medvirkende til ulykken.

En overlæge tilknyttet Forsvarets Sanitetsskole som er godkendt dykkerlæge i Søfartsstyrelsen og Søværnet har - efter at være gjort bekendt med de forskellige vidneudsagn om problemer med at få vejret – udtalt, at der blandt de væltede kan være mulighed for, at der er dannet giftige koncentrationer af CO₂, men at det ikke er muligt at beregne koncentrationen, da der er for mange usikre faktorer til stede. De beskrevne tilfælde af åndedrætsbesvær skyldes givetvis CO₂ forgiftning. Blot små stigninger i indåndingsluftens CO₂-indhold vil medføre, at man skal trække vejret meget hurtigere. Overlægen udtaler tillige, at det næppe er sandsynligt, at der har været iltmangel.

Lydforhold.

I forbindelse med den indledende undersøgelse vedrørende ulykken var der en del vidner, der fortalte, at lyden under koncerten havde været dårlig, lav, uklar og med manglende bas, specielt et

stykke fra scenen og ude i siderne. Også under den videre undersøgelse har mange vidner forklaret herom. Specielt er det vidner, der har stået i en vis afstand fra scenen, især fra lydtårnet og længere væk, der er kommet med sådanne udtalelser.

Da en del vidner har fortalt om, at flere tilskuere end normalt har søgt at komme tæt på scenen for at få et bedre udbytte af koncerten, er det undersøgt, om der var problemer med lyden.

Driften af lydanlægget på Orange Scene varetages af to professionelle firmaer. Orkestrene medbringer som regel selv deres lydmixer, som kobles på det opsatte anlæg. Lyden styres fra et lydtårn 35 m fra scenen.

Lydanlægget består af et primært anlæg ved scenen og et såkaldt "delay-anlæg", der giver en lille forsinkelse af den lyd, der kommer ud af højttalerne længere tilbage på pladsen, dvs. ved siden af og bag lydtårnet.

De professionelle lydfolk har ikke konstateret mangler ved anlægget eller ved lydstyrken, og målinger foretaget på pladsen under koncerten har ikke vist noget usædvanligt ved lydstyrken.

Der er dog oplysninger om, at lydanlægget under koncertens første numre måske ikke var indstillet helt optimalt, men at der blev arbejdet med lydindstillingerne.

Der er også bl.a. fra samme persongruppe udsagn om, at det regnfulde og blæsende vejr kan have haft betydning for lyd kvaliteten i form af, at lyden kunne virke tynd og springende – lyden blev nærmest "blæst væk".

Vurdering:

Det må antages, at områdets indretning med bølgebrydere har ydet en rimelig god beskyttelse mod at publikum blev mast, men på baggrund af ulykken må det alligevel konstateres, at indretningen ikke har været sikker nok.

Det må antages, at underlaget på ulykkestidspunktet ikke var specielt mudret, fedtet eller glat, men derimod meget vådt og hårdt, dog med et ganske godt fodfæste. Det affald mv., der efterfølgende blev fundet i området kan derimod godt have medført, at underlaget en del steder har været glat og fedtet.

Det kolde, regnfulde og blæsende vejr har utvivlsomt gjort, at en stor del af publikum har haft alt for meget og for tæt tøj på, hvilket har medført at mange svedte voldsomt og efter nogen tid kom til at lide af væskemangel. Dette kan have spillet ind i relation til publikums almenvel.

Der er ikke enighed mellem fagfolk om, hvorvidt der nær jorden har været så store koncentrationer af CO₂, at dette skulle have været mærkbart i form forgiftning eller problemer med at trække vejret.

Udtalelserne herom fra vidner er dog ganske markante og så éntydige, at det er vanskeligt at tro, at der ikke er noget herom. For nogles vedkommende kan forklaringen være, at de har ligget sammenpresset og derved haft svært ved rent fysisk at bevæge brystkassen og dermed ånde. En forklaring kan også være den meget høj luftfugtighed og varmen i tilskuermængden. Endnu en forklaring kan være, at vidnerne, efter at være faldet, har været bange, oprevne og måske nærmest paniske. I en sådan situation er det velkendt, at der kan ske såkaldt hyperventilering, dvs. åndedrættet bliver meget hurtigt og stakåndet, hvilket giver en følelse af ikke at kunne få luft.

Det er også sandsynligt, at der i hvert fald har været en vis forhøjelse af indholdet af CO₂, som har kunnet mærkes på den måde, at vejtrækningshastigheden har skullet øges.

Der er næppe tvivl om, at følelsen af ikke at kunne få luft har forværret en i forvejen anspændt situation og dermed fået nogen til at kæmpe voldsommere for at komme op, hvorved de er blevet hurtigere udmattet.

På baggrund af meget éntydige udtalelser fra tilskuere som til dels er bekræftet af professionelle lydfolk, er det sandsynligt, at lydstyrken har virket lav og lyd kvaliteten dårlig på dele af pladsen.

Uanset om der var tekniske problemer med lyden, er der næppe tvivl om, at vejrliget har påvirket opfattelsen af både lydstyrke og lyd kvalitet.

Dette har medført at flere tilskuere end normalt har søgt op foran scenen, hvor lyden var bedre.

Oplysninger om de omkomne/tilskadekomne.

Ved ulykken omkom 8 unge mænd og den 5. juli 2000 afgik endnu en ung mand ved døden som følge af ulykken. De omkomne var fra 17 til 26 år gamle. De fleste af dem var høje og kraftige. Blandt de omkomne var der en tysk statsborger, en hollandsk statsborger, en australsk statsborger, tre svenske statsborgere og tre danske statsborgere.

Dødsårsagen var for alle kvælning efter sammenklemning/sammentrykning af brystkassen.

En af de omkomne havde herudover brud på et ribben.

De omkomne havde alle hudafskrabninger eller blå mærker forskellige steder på kroppen og i ansigtet, men ellers ingen skader.

Der er taget blodprøve af de 8 først omkomne. Alle havde fra små til moderate alkoholpromiller på 0,03 til 1.68. Ingen af dem havde været påvirket af narkotiske stoffer.

Ud over de afdøde blev der efter ulykken bragt 34 personer til Roskilde Amts Sygehus. Af disse betegnes 1 som hårdt skadet, 10 som lettere skadet og 23, hvis skadegrad er uoplyst.

I alt blev altså 43 personer bragt til Roskilde Amts Sygehus.

Det er uvist, hvor mange personer der blev behandlet på festivalpladsen efter ulykken uden at være bragt til sygehus.

Orkesteret Pearl Jam.

Pearl Jam har tidligere optrådt på Roskilde festivalens Orange Scene, nemlig i 1992.

Under denne koncert sprang orkesterets forsanger, Eddie Vedder, ud blandt publikum og lod sig bære på publikums arme, ligesom der under koncerten var nogle episoder med konfrontationer med vagtmandskabet.

Under koncerten den 30. juni 2000 var der ingen af den slags episoder. Pearl Jams forsanger Eddie Vedder sagde under koncerten meget lidt til publikum, og i intet af det sagte eller i orkesterets opførsel i øvrigt, var der nogen form for opfordring til publikum om vild eller voldsom opførsel.

Efter koncerten blev stoppet forsøgte orkesterets forsanger og tourmanager ihærdigt at få publikum til at trække sig tilbage.

Pressen.

Politiet har haft rettet henvendelse til to danske TV-stationer, som i nyhedsudsendelser mv. har sendt optagelser fra festivalen omkring ulykkestidspunktet. TV-stationerne har alene været villige til at udlevere det materiale, der har været sendt i TV, men ikke råbåndene. TV selskaberne har dog oplyst, at råbåndene ikke indeholder optagelser, der kan skaffe klarhed over hændelsesforløbet.

Ud fra retspraksis på området er det ikke skønnet muligt at få TV-selskaberne pålagt at udlevere råbåndene.

Et dagblad har efter ulykken oplyst, at man var i besiddelse af en lydoptagelse af koncerten. Trods opfordring hertil har dagbladet ikke ønsket at fremsende kopi af lydoptagelsen.

Tidsforløb.

Af politiets foreløbige redegørelse af 14. juli 2000 vedrørende ulykken fremgik, at det var vanskeligt præcist at fastlægge, hvor længe de omkomne havde ligget klemt fast, hvor længe der gik inden frontbue- og scenevagterne fandt ud af, at der var tale om en farlig situation, og hvor længe der gik før musikken herefter blev stoppet. Baggrunden herfor var, at det ved de foreløbige afhøringer kunne konstateres, at de afhørtes tidsfornemmelse var meget usikker, både fordi de ikke havde set på et ur og fordi tidsfornemmelsen var præget af den alvorlige og kaotiske situation.

Under den fortsatte undersøgelse har politiet specielt fokuseret på nærmere at klarlægge dette tidsforløb, idet det i den foreløbige redegørelse fremgik, at der gik ret lang tid før frontbuevagterne erkendte, at der var tale om en usædvanlig og farlig situation, og før musikken herefter blev stoppet. For at klarlægge ulykkens tidsforløb har det derfor været væsentligt for politiet at fastlægge Pearl Jam koncertens præcise start- og sluttidspunkt, samt hvilke numre der blev spillet hvornår. Dette sidste skyldes især, at faktisk ingen vidner har hæftet sig ved, hvad klokken var, mens nogle stykker derimod har kunnet relatere oplevelser og tidsforløb til de numre, der blev spillet fra scenen.

Der er ikke fra festivalens side ført nogen logbog over koncertens forløb.

Der er heller ikke nogen vidner, som præcist har kunnet angive koncertens start- og sluttidspunkt.

Politiet er efter ulykken kommet i besiddelse af bl.a. en komplet og kontinuerlig lydoptagelse af hele koncerten med Pearl Jam. Optagelsen stammer fra mixerpulten og er overladt til politiet af orkesteret.

Et vidne har under en afhøring sidst i september måned oplyst, at han havde optaget en lille del af koncerten på video med tidsangivelse. Han afleverede videobåndet til politiet få dage efter, og det kunne konstateres, at han bl.a. havde optaget slutningen af et af Pearl Jams numre. Den 13. oktober 2000 fik politiet lejlighed til at undersøge videooptageren og kunne konstatere, at det indbyggede ur på dette tidspunkt var 3 min. og 6 sek. foran ”frøken klokken”.

Et andet vidne har oplyst, at han, da han blev gjort opmærksom på, at der var noget galt foran scenen, talte i mobiltelefon. Det er konstateret, at denne samtale ophørte kl. 23.19.32.

Et tredje vidne har oplyst, at han talte i mobiltelefon, da musikken stoppede. Han ville undersøge hvorfor og afbrød samtalen. Kl. var da 23.25.00.

Anmeldelsen til politiet via 112 indgik kl. 23.32.06.

Politiet har på baggrund af disse oplysninger beregnet, at Pearl Jams koncert startede den 30. juni 2000 kl. 22.34.39 og sluttede kl. 23.24.30. Selv om beregningen er behæftet med mindre usikkerheder er det vurderingen, at disse tidsangivelser er rimelig præcise.

Ud fra denne tidsangivelse har Pearl Jam påbegyndt følgende numre klokken:

kl. 22.35.15: 1. nummer, Corouroy

kl. 22.39.54: 2. nummer, Breakerfall

kl. 22.42.32: 3. nummer, Hail hail

kl. 22.45.55: 4. nummer, Animal

kl. 22.48.39: 5. nummer, Given to fly

kl. 22.52.44: 6. nummer, Even flow

kl. 22.58.16: 7. nummer, MFC
kl. 23.00.44: 8. nummer, Habit
kl. 23.04.39: 9. nummer, Better man
kl. 23.08.41: 10. nummer, Light years
kl. 23.13.28: 11. nummer, Insignificance
kl. 23.18.05: 12. nummer, Daughter.
kl. 23.24.30: Musikken stoppes
kl. 23.32.06: Alarmopkald til alarmcentralen

Festivalgæster.

Antal.

Der var forsamlet mange tilskuere foran Orange Scene i forbindelse med Pearl Jam koncerten. Pearl Jam var et af Roskilde Festivalens hovednavne og et orkester med mange fans i Danmark. Tillige havde orkesteret ikke optrådt i Danmark siden 1992, hvor det også spillede på Roskilde Festivalen. Også den forudgående koncert ved Orange Scene med det svenske orkester Kent havde samlet mange tilskuere, og mange af disse blev på stedet for at overvære Pearl Jam koncerten. Mange var også mødt tidligt op for at overvære den efterfølgende koncert med The Cure.

Det er ikke muligt at fastlægge, hvor mange tilskuere der egentlig var, men et forsigtigt skøn fra forskellig side lyder på ca. 50.000.

Påklædning.

På grund af det kolde, klamme og blæsende vejr var mange iført varmt tøj og regntøj.

I den tætte menneskemængde og med megen bevægelse er mange kommet til at svede voldsomt. På grund af den tætte menneskemængde har tilskuerne ikke været i stand til at tage noget af tøjet af eller ikke haft nogen steder at gøre af det for meget medbragte tøj.

Dette har medført, at de forsamlede tilskuere nærmest dampede – enkelte har beskrevet, at det så ud som om der var røg, og at de troede der var ildebrand.

Adfærd.

Allerede forud for, men især ved starten af Pearl Jam koncerten, kom der gang i bevægelserne i publikum.

Det er beskrevet, at der var pres fra alle sider i området med bølgebrydere, altså nær scenen.

Presset kom hovedsagelig fra siderne og bagfra. Tilskuerne kom til at svaje frem og tilbage og til siderne. Dette pres har i perioder været så voldsomt, at tilskuere ikke kunne løfte deres arme op over hovedet og ikke selv været i stand til at bestemme, hvor de ville bevæge sig hen, idet de nærmest blev løftet op, så deres fødder ikke rørte jorden. Tilskuere er også kommet til at stå på andres fødder eller også var der ikke plads der, hvor de ville sætte fødderne.

Det er også beskrevet at tilskuere er blevet presset så voldsomt mod bølgebryderne, at det har været smertefuldt.

Presset er steget i løbet af koncerten.

Presset har både været jævnt, men er også kommet i stød eller bølger. Der er mange beskrivelser af grupper af personer, der har dannet kæder ved at tage hinanden under armene, dannet kilemæssige formationer og dannet hvad nogen betegner som ”tog”, hvor man holder hinanden på skuldrene, og på disse måder har trængt sig frem i tilskuermængden. Som et vidne siger: Når de danner kæder kommer de altid frem. Nogle har beskrevet disse fænomener, som er kendt fra andre koncerter, som mere voldsomt end de ellers havde oplevet.

Der er nævnt episoder med særligt voldsomt pres fra tilskuerområdetets højre side (østlige) efter ophør af en koncert på Grøn Scene med orkesteret Travis. (Ophørte ca. kl 22.30 og inden publikum havde forladt Grøn Scene og nået til Orange Scene kan der være gået 15-20 minutter, måske mere)

I løbet af koncerten har mange tilskuere, der opholdt sig i nærheden af scenen, følt sig bange og utrygge og har ønsket at komme ud. Dette er enten foregået ved, at de har mast sig helt frem til frontheget ved scenen, ud til siden eller bagud. Nogle har gjort dette ret voldsomt, idet de har følt, at ”de måtte ud nu”. Også dette har medført, at der er opstået uro og bevægelse blandt publikum.

Andre har benyttet crowd-surfing til at komme væk, se nedenfor.

Der er også en del beskrivelser fra vidner om, at publikum var mere aggressive end normalt og at der var en ond stemning. Beskrivelser om det modsatte ses dog også.

Crowd-surfing.

Allerede fra starten af koncerten er der foregået crowd-surfing, dvs. tilskuere er blevet løftet op og transporteret hen over hovederne på andre tilskuere båret på disses arme. Nogle har gjort dette for sjov, men mange har ladet sig crowd-surfe ud af publikumsområdet og frem til frontheget ved scenen, fordi de følte at presset var for stort, og at det var svært eller umuligt selv at bevæge sig ud af området. Især har mange piger benyttet denne mulighed.

En del tilskuere, der opholdt sig nær frontheget, har oplyst at der kom så mange crowd-surfer, at de til sidst ikke havde kræfter til at bære dem videre, ligesom de konstant blev ramt i hovedet af store støvler og andet fodtøj.

Hvad skete:

Uroen i tilskuermængden og det beskrevne pres fik en del tilskuere til at vælte. Dette skete ikke blot én gang eller ét sted. Men de fleste steder kom folk op igen, enten ved egen hjælp eller ved hjælp fra omkringstående. At vælte under koncerter på denne måde er ifølge en del vidner ikke unormalt. I felterne 13 og 16, der ligger lidt til højre for scenemidten set fra tilskuersiden (øst for scenemidten) og kun få meter fra frontheget væltede en større gruppe tilskuere. Det beskrives nærmest som en dominoeffekt. Tilskuere blev skubbet eller presset og var ikke i stand til at flytte fødderne og væltede herefter. I forbindelse hermed og i deres bestræbelser på at komme op eller blive hjulpet op, er de blevet filtret helt ind i hinanden, hvorefter de reelt var låst fast. Herved dannedes nærmest et hul i tilskuermængden.

Crowd-surfer landede også i mængden, idet der ikke var nogen til at bære dem videre.

Også omkringstående blev væltet eller trykket hen over de liggende da de ikke var i stand til at flytte fødderne, samtidig med at de blev presset af mængden.

Efter at være blevet væltet lykkedes det en del at komme op igen, enten ved egen hjælp eller ved at blive hjulpet. En del blev også hjulpet ind over frontheget og væk fra publikumsområdet. Men da der konstant væltede andre personer ned i hullet, lykkedes det ikke at få alle op.

Nogle beskriver området, hvor de væltede lå, som et hul i tilskuermassen på 2x3 m, andre større, op til 5x5 m.

Hvor mange tilskuere, der samlet har været nede at ligge på dette sted er vanskeligt præcist at gøre op, men der er tale om en del, formentlig op mod måske 50. I hvert fald beskriver nogen, at der på et tidspunkt lå 30-40 personer i hullet.

Nogle tilskuere, der har stået ganske nær det beskrevne område – inden for få meter – har ikke observeret noget usædvanligt. Tilskuere, der har stået længere fra steder har heller ikke set noget.

Hvornår væltede gruppen af tilskuere?

Som det blev fremhævet i politiets foreløbige redegørelse er tilskuernes tidsfornemmelse præget af situationen. Man har enten været til koncert, hvor man ikke bekymrer sig om tid eller været i en

situation, hvor man har været presset, bange eller endog panikslagen. Dette indebærer, at meget få af de vidner politiet har talt med, har kunnet sætte klokkeslæt på begivenheder.

Nogle vidner kan dog som nævnt ovenfor relatere begivenheder til musikken ved at genhøre koncerten, idet de har kunnet huske eller haft en fornemmelse af, under hvilke musiknumre noget er sket.

Det skal understreges, at disse tidsangivelserne ikke er præcise, idet udsagnene lyder at noget skete under et nummer eller at man kan huske et nummer, men ikke de næste og derfor mener man, at man er kommet ned at ligge på dette tidspunkt.

Med disse usikkerhedsmomenter er det en realistisk vurdering, at tilskuere i området ved felt 13 og 16 begyndte at vælte omkring kl.23.06 under nummeret Better Man, men der er også forklaringer om at tilskuere vælter senere, specielt mellem kl. 23.10 og 23.15, men også helt frem til musikken stoppede kl. 23.24.30. Der er også forklaringer om, at tilskuere vælter før, allerede få minutter før kl 23.00. Disse forklaringer behøver ikke være uoverensstemmende, idet nogle af dem, der væltede først, kom relativt hurtigt op igen, medens andre herefter væltede eller blev væltet ned blandt de allerede liggende. Der gik herved nogen tid før situationen blev fastlåst og det viste sig, at det ikke var muligt at komme op igen.

Blandt de liggende har der generelt ikke været panik i starten, men nogen har selvfølgelig været paniske og har råbt og skreget og derved brugt alle kræfter. Andre har bevaret roen og har blot ligget helt stille og ventet. Nogle har ligget helt nede på jorden og været ude af stand til at bevæge sig, men er alligevel blevet reddet op uden mén. Mange har fortalt om vanskelighed ved at trække vejret, både på grund af dårlig (varm, fugtig og ”brugt”) luft og fordi de blev klemt sammen af presset fra andre, der lå ovenpå dem.

Som nævnt væltede der også tilskuere andre steder i publikumsområdet – også mange på én gang – men her kom tilskuerne op på ny, måske efter lidt tid. Det er som nævnt ikke noget ukendt fænomen under koncerter, at tilskuere eller grupper af tilskuere vælter uden at dette opfattes som farligt eller alvorligt.

Vurdering:

Der kan næppe siges kun at være en enkelt årsag til at så mange tilskuere væltede. Medvirkende har været den store uro blandt tilskuerne, det voldsomme pres samt at så mange tilskuere har ønsket at komme helt op foran scenen. Dette sidste har både været begrundet i, at man gerne ville tæt på orkesteret, men også i at lydforholdene –opfattelsen af lydstyrke og lyd kvalitet – længere tilbage

ikke har været så gode. Vejrforholdene har formentlig også gjort sit til, at tilskuerne ikke var så afslappede og hjælpsomme som normalt under en koncert. Den udbredte crowd-surfing må også antages at have haft en stor betydning, idet crowd-surferne er landet oven i de liggende og hindret dem i at komme op samt fået stående tilskuere til at vælte.

Opbygning af Roskilde Festivalens organisation.

Roskilde Festivalen er ledet af 3 ansatte direktører, hver med sit ansvarsområde, som ganske kort kan beskrives som ansvar for den kreative del, ansvar for den administrative del og ansvar for den praktiske del.

Alle scener, herunder også Orange Scene, har deres egen organisation med en koordinerende leder, og et antal ansvarspersoner med ansvar for forskellige områder, såsom forscene (lydtårn og højttalertårne), scenen (opsætning mv. af selve scenen og frontbuen), bagscene, (området bag scenen), produktion (dvs. afvikling af koncerter) samt flere andre.

Under selve festivalen er der 6 såkaldte afviklingsledere, der i vagter á 8 timer er øverste leder af festivalen.

Alle festivalens 3 direktører var på festivalpladsen i Orange område, henholdsvis i publikumsområdet og bag scenen under koncerten. De lyttede ikke med på Orange Scenes sikkerhedsradiokanal. De kom til Orange Scene efter at have hørt meldinger om, at der var problemer blandt publikum. Da den første af direktørerne nåede frem til frontbuen var musikken stoppet. Ingen af dem er blevet spurgt om musikken skulle stoppes.

Festivalmedarbejdere.

Frontbue- og scenevagter.

Til Orange Scene er der knyttet 4 frivillige vagthold, hver på ca. 28 personer.

Under koncerter på Orange Scene er der i frontbuen et vagthold med en leder.

Deres opgave er at holde øje med publikum, give publikum vand samt at hjælpe publikum ind over fronthegnet, hvis der er behov herfor.

I løbegangen (den vej tilskuere, der kommer ind over fronthegnet til frontbuen, bliver bragt væk fra det lukkede område) er der et tilsvarende antal vagter, også med en leder. Hvis der er stor travlhed i frontbuen, flyttes nogle af løbegangsvagterne derud.

På scenen er der to scenevagter og en holdleder for scenevagterne. Holdlederen bevæger sig rundt på scenen, mens de to scenevagter er placeret i hver side af scenen ud mod publikum. Deres opgave

er at observere ud over publikum, give meldinger til lederen af frontbuevagterne om problemer blandt publikum samt hindre publikum i at komme op på scenen.

De to scenevagter samt de tre ledere har indbyrdes kontakt via radioer forsynet med headsæt (ørebøffer) via en fælles radiokanal. Orange Produktionskontor, hvorfra koncerter på Orange Scene styres, lytter med på samme radiokanal.

På scenen er yderligere en stagemanager, som er ansvarlig for afviklingen af koncerter, og som er den der har kontakten med de enkelte orkestre. Stagemanageren er ikke forsynet med radio.

Endelig er der på scenen en konferencier, som præsenterer orkestre for publikum og som videreformidler meddelelser til publikum.

Der fandtes på ulykkestidspunktet ingen nedskrevne retningslinjer for, hvordan en koncert skulle stoppes og hvem der kunne gøre det.

Festivalledelsen har oplyst, at vagtlederne og scenevagterne, hvis de blev opmærksomme på eller gjort opmærksom på en situation, der krævede at musikken blev stoppet, via radio skulle meddele dette til vagtlederen på scenen. Denne skulle tage kontakt til stagemanageren, som skulle sørge for at musikken blev stoppet. Dette kunne ske enten ved direkte kontakt til orkesteret eller til en repræsentant for orkesteret.

Festivalledelsen har understreget, at det er stagemanageren, der har det fulde ansvar på scenen.

Frontbuevagtlederen har oplyst, at en melding om at musikken skulle stoppes skulle gives videre, og at det var andre bagved hende – Orange Produktionskontor – der tog sig af en sådan melding.

Lederen af vagtholdet i løbegangen har oplyst, at han mente at han skulle melde eventuelle problemer til scenevagterne, hvor han forventede at lederen ville disponere videre i systemet.

Scenevagterne har oplyst, at kommandovejen gik via lederen af scenevagterne.

Lederen af scenevagterne har oplyst, at han mente at beslutning om at standse en koncert skulle træffes på Orange Produktionskontor.

Lederen af Orange Produktionskontor har oplyst, at hun på et tidspunkt hørte radiokorrespondance om, hvorvidt musikken skulle stoppes, idet der tilsyneladende var usikkerhed om, hvem der kunne beslutte dette. Det fremgår af afhøringerne, at hun ikke har opfattet det som sin opgave evt. at beslutte, at musikken skulle stoppes.

Stagemanageren har oplyst, at han havde kompetence til at standse musikken, hvis det var nødvendigt. Anmodning herom skulle efter hans opfattelse komme fra en holdleder. Hvis han skulle

have behov for at få konfirmeret sin beslutning om at stoppe musikken, mente han at dette skulle ske via ledelsen på Orange Produktionskontor og videre til den øverste festivalledelse.

Konferencieren har oplyst, at hvis han skulle stoppe musikken, skulle det ske via stagemanageren eller en fra festivalledelsen. Han havde ingen selvstændige beføjelser.

Forløbet iflg. lederne af vagtpersonalet.

Lederen af frontbuevagterne har oplyst, at der under koncerten blev hevet en del personer, herunder også crowd-surfer, ind over fronthegnet, men i starten af koncerten ikke flere end normalt ved lignende koncerter. Der var en del uro blandt publikum. Under koncerten anmodede hun om forstærkning fra løbegangsvagterne. Der var så meget pres mod fronthegnet, at det var svært at trække folk op over fronthegnet.

På et tidspunkt blev frontbuevagtlederen af en svensk pige, der kom ind over fronthegnet som crowd-surfer, gjort opmærksom på, at der lå personer på jorden foran scenen. Frontbuevagtlederen spurgte scenevagterne, om de kunne se noget, hvilket ikke var tilfældet. Frontbuevagtlederen stillede sig herefter op på fronthegnet, hvorfra hun kunne se, at der var opstået et lille hul blandt tilskuerne i felt 14. Hullet voksede medens hun kiggede. En af scenevagterne bekræftede også, at han nu kunne se hullet.

Frontbuevagtlederen sagde herefter i radioen, uden at adressere det til nogen bestemt, at musikken skulle stoppes. Kort tid efter kaldte hun scenevagtlederen. Han kom ned i frontbuen og herefter blev musikken stoppet efter nogle minutter. Herudover gav hun også andre meldinger over radien, bl.a. at det var "helt vildt", at de havde svært ved at trække publikum over frontbue, og at de havde fået oplyst fra publikum at "der lå døde derude". Hun adresserede ikke meldingerne til nogen bestemt, men mente at Orange Produktionskontor ville høre meldingerne og reagere.

Hun skønner, at der gik 10-20 minutter fra den svenske pige oplyste om de faldne til musikken blev stoppet.

Flere af frontvagterne bad hende om eller krævede, at hun skulle få musikken stoppet. Hun havde svaret dem, at hun allerede havde anmodet herom.

Lederen af løbegangsvagterne har oplyst, at der allerede fra koncertens start kom mange tilskuere ind over fronthegnet, nogle var mærket eller afkræftet og måtte støttes. 20-25 minutter inde i koncerten anmodede lederen af frontbuevagterne ham om assistance, hvilket han efterkom.

Han blev på et tidspunkt af frontbuevagter gjort opmærksom på, at publikum var faldet og at musikken skulle stoppes. Han talte med lederen af frontbuevagterne og begge talte med scenevagtlederen, der kom ned i frontbuen. Denne meddelte herefter over radioen til en af scenevagterne at musikken skulle stoppes, og efter nogen tid – som føltes lang – stoppede musikken.

Scenevagterne har oplyst, at de på et tidspunkt af lederen af frontbuevagterne blev bedt om at se efter, om der var tilskuere, der lå ned. Umiddelbart kunne de ikke se noget, og frontbuevagtlederen prøvede så selv at se efter ved at træde op på fronthegnet. Hun meddelte herefter, at der lå nogen på jorden, og en af scenevagterne bekræftede, at han nu også kunne se, at der ved felt nr. 13 lå nogle personer ned. Frontbuevagtlederen blev herefter bedt om at forsøge at hjælpe de faldne op, men meldte tilbage, at frontbuevagtene ikke kunne nå de faldne. En af scenevagterne har hørt, at frontbuevagtlederen, uden at adressere meldingen til nogen bestemt, sagde over radioen, at musikken skulle stoppes. Noget efter blev lederen af scenevagterne anmodet om at komme ned i frontbuen. Da denne i frontbuen havde dannet sig et overblik, gav han melding til én af scenevagterne om at situationen var meget alvorlig og bad om at få musikken stoppet, hvorefter scenevagten løb bagud på scenen for at finde Pearl Jams sikkerhedsmanager. Han mødte i stedet orkesterets tourmanager, der talte med festivalens stagemanager. Herefter gik Pearl Jams tourmanager hen til forsangeren og musikken blev stoppet.

Scenevagterne skønner at der gik mellem 5 og 8 minutter fra frontbuevagtlederens første melding om faldne tilskuere til musikken blev stoppet.

Scenevagtlederen har oplyst, at han under koncerten ikke bemærkede noget usædvanligt, dog havde han hørt frontbuevagtlederen sige, at der var stort pres på fronthegnet.

På et tidspunkt blev han af frontbuevagtlederen kaldt ned i frontbuen, hvor han fik udpeget, at der var problemer i felt 13. Han kunne se, at der ca. 1 ½ m fra fronthegnet lå flere mennesker ovenpå hinanden. Han meddelte én af scenevagterne at musikken skulle stoppes og forventede, at Orange Produktionskontor hørte med over radioen og ville handle.

Han har ingen fornemmelse af, hvor lang tid der herefter gik før musikken blev stoppet.

Stagemanageren observerede ikke noget usædvanlig under koncertens forløb. På et tidspunkt stod han udenfor Orange Produktionskontor og talte i mobiltelefon. Under samtalen kom en ukendt

kvinde løbende og sagde, at musikken skulle stoppes, idet publikum blev mast foran Orange Scene. Han afbrød samtalen og løb mod scenen. På scenen fandt han Pearl Jams tourmanager og oplyste denne om, at der var problemer og at de nok blev nødsaget til at stoppe musikken. På grund af musikken var det svært at føre en samtale, og de gik ud bag scenetæppet, hvor han på ny forklarede problemet for tourmanageren. Endnu en leder kom til stede og blev spurgt om råd, hvorefter tourmanageren fik stoppet musikken. Stagemanageren mener musikken stoppede 1 til 2 minutter efter han afsluttede sin telefonsamtale.

Vagthavende i Orange Område har oplyst, at han fra scenen under koncerten ikke observerede noget unormalt, dog var der mange der crowd-surfed. På et tidspunkt var han på Orange Produktionskontor, hvor han hørte frontbuevagtlederen sige over radioen, at folk blev presset og ikke var til at få op. Kort efter hørte han frontbuevagtlederen spørge efter scenevagtlederen og bad ham komme. Han løb herefter selv op på scenen og kunne ved selvsyn konstatere, at der var problemer omkring felterne 13, 14, 16 og 17. Han så også stagemanageren og Pearl Jams tourmanager stå sammen bagude på scenen, hvor de talte om, hvorvidt musikken skulle standses. Han blev spurgt herom af stagemanageren og bekræftede dette, hvorefter tourmanageren fik musikken stoppet.

Fra han hørte frontbuevagtlederens første melding skønner han, at der gik 5 minutter til musikken blev stoppet.

Pearl Jams tourmanager har oplyst, at han under koncerten opholdt sig på scenen. Han blev på et tidspunkt kontaktet af stagemanageren, der sagde til ham, at han troede der var et problem. Der var lidt diskussion om problemets karakter, nemlig at publikum i de forreste rækker var fanget.

Han gik herefter hen til orkesterets forsanger og musikken blev stoppet.

Frontbuevagterne.

Som nævnt var der to vagthold i funktion under Pearl Jam koncerten. Vagtholdene var netop tiltrådt og havde afløst de to andre vagthold, der havde arbejdet under dagens tidligere koncerter på Orange Scene. Mange af de afgåede vagter opholdt sig bag Orange Scene under Pearl Jam koncerten og blev tilkaldt som assistance, da det i koncertens forløb viste sig, at der blev meget travl i frontbuen. I alt var ca. 75 vagter i gang ved koncertens slutning.

Forløbet iflg. frontbuevagterne.

En del af frontbuevagterne har oplyst, at de ikke havde bemærket noget usædvanligt før umiddelbart før musikken stoppede, men at der var travlt med at trække tilskuere ind over fronthegnet, ligesom der var en del crowd-surferne. Andre har fortalt, at det var meget svært at trække tilskuere ind over fronthegnet, idet de pågældende blev mast kraftigt mod hegnet.

Nogle frontbuevagter har fortalt, at der var en ond og negativ stemning blandt publikum og at publikum ikke var så hjælpsomme, som de plejede. Andre har oplyst, at der var en god stemning.

Der er en del frontbuevagter, der har oplyst at folk begyndte at vælte ca. 20 minutter inde i koncerten. Herefter gik der efter enkeltes mening 20 til 25 minutter før koncerten stoppede.

Andre frontbuevagter blev opmærksomme på, at der var problemer 10 - 15 minutter før musikken blev stoppet, mens igen andre mener, at det først var 5 – 10 minutter før musikken stoppede.

En frontbuevagt kan henføre tidspunktet, hvor der opstår et hul blandt publikum til 4-5 minutter efter nummeret Even Flow (spilles fra kl. 22.52.44 til 22.58.16)

En frontbuevagt har oplyst, at han 3 gange kontaktede frontbuevagtlederen for at få musikken stoppet. Første gang var 3-4 minutter efter han havde bemærket et hul blandt tilskuerne, hvor det ikke lykkedes de faldne at komme op. Anden gang var på ny efter 3-4 minutter, hvor han fik at vide, at der var tilkaldt forstærkning. Han påpegede at det ikke var det, der var brug for, men at musikken skulle stoppes. Tredje gang var igen efter 3-4 minutter, hvor han gav udtryk for at folk lå og døde derude. Frontbuevagtlederen svarede, at hun havde givet videre, at musikken skulle stoppes. Herefter gik der ca. 4 minutter før musikken stoppede. Der var da i alt gået 12-15 minutter fra han observerede at folk lå ned (mellem kl . 23.10 og 23.13).

Også andre frontbuevagter gav i forløbet frontbuevagtlederen melding om, at musikken skulle stoppes. Frontbuevagtlederen svarede, at der var givet melding herom videre. Til nogle blev oplyst, at melding var givet flere gange.

En del af frontbuevagterne gjorde også ca. 5 minutter før musikken blev stoppet ved tegnsprog scenevagterne opmærksomme på, at der var alvorlige problemer og at musikken skulle stoppes.

Mange af frontbuevagterne har oplyst, at de efter at hullet blandt tilskuerne blev konstateret forsøgte at trække folk op, og at en del på denne måde også blev trukket op. Arbejdet var dog vanskeliggjort af, at de faldne var filtret ind i hinanden, og at det var svært at nå ud til de faldne, ligesom der konstant faldt crowd-surferne ned i hullet. Det lykkedes derfor kun at få reddet de tilskuere ind, der hele tiden lå øverst.

Efter musikken blev stoppet.

Efter musikken blev stoppet fortalte Pearl Jams forsanger Eddie Vedder ca. kl. 23.25 publikum, at nogle blandt publikum var kommet til skade, og han bad publikum om at træde tilbage. De næste minutter bad forsangeren på ny publikum om at træde tilbage, og også gruppens tourmanager kom til mikrofonen og forsøgte at få publikum til at gå tilbage.

Efter vidneforklaringer fra frontvagter og tilskuere gik der nogen tid – de fleste mener ca. 5 minutter, andre mener op mod 10 minutter – før publikum havde trukket sig så meget tilbage, at det kunne lade sig gøre at komme de nødstedte til hjælp og få dem bragt væk fra felt 13.

Festivalens lægeberedskab.

Til Roskilde Festivalen er knyttet et frivilligt beredskab af læger og sygeplejersker, inddelt i hold.

Der var 8 læger og 2 sygeplejersker på vagt ved Orange Scene under Pearl Jam koncerten.

Ved Techno-scenen og Grøn Scene var der også lægehold på vagt, ligesom der var et mobilt lægehold, der alle kunne trækkes på.

Den koordinerende leder af festivalens lægehold har oplyst, at han var til stede ved førstehjælpsteltet ved Orange Scene under koncerten med Pearl Jam. Antallet af personer, som kom ind over frontheget var normalt for koncerter af denne type. Mellem kl 2300 og 2330 var der kun to personer, der blev behandlet, hvilket var under det normale.

Mens musikken stadig spillede, blev han gjort opmærksom på, at der lå ”5 personer derude”, hvorfor han over festivalens interne radionet rekvirerede 5 ambulancer. Han kunne ikke høre om der blev svaret. Tillige rekvirerede han lægeholdene fra de andre scener. Disse lægehold ankom kort efter.

Herefter blev der bragt 10 personer til teltet med hjertestop, og der blev via mobiltelefon til alarmcentralen over 112 rekvireret ambulancer. Der blev forsøgt genoplivning.

Blandt de indbragte blev 5 konstateret døde straks, mens yderligere 3 blev konstateret døde ved ankomsten til hospitalet.

Vurdering.

Lederne af frontbuevagterne og løbegangsvagterne, de to scenevagter og vagtlederen på scenen samt vagthavende på Orange Produktionskontor var alle i indbyrdes forbindelse via radio, indstillet på samme radiokanal. Der er næppe heller tvivl om, at kommandovejen går fra én af de nævnte til stagemanageren, som har kompetencen til at stoppe musikken.

Imidlertid må det antages, at der blandt de nævnte har været en vis usikkerhed om, hvem der egentlig havde kompetence til hvad, og igennem hvem meldinger skulle gå.

Endvidere bærer forklaringerne om den førte radiokorrespondance præg af, at der blev givet meldinger ”ud i luften”, dvs. meldingerne blev ikke adresseret til en bestemt, og der blev ikke krævet eller givet kvittering for meldingen.

Dette har medført, at der nok over radioen blev givet meldinger om, at der var fare på færde og muligvis at musikken skulle stoppes. Men ingen har reageret herpå med det samme, nok fordi de forskellige ikke har følt, at meldingerne var adresseret til dem.

Disse omstændigheder må antages at have medført en vis forsinkelse i standsningen af musikken.

Det er næppe muligt præcist at angive, hvor mange minutter dette drejer sig om, da de forskellige tidsangivelser om, hvornår hvilket er meldt over radioen er usikre.

Som nævnt flere gange er det under koncerterne af den omhandlede type ikke usædvanligt, at tilskuere vælter og kommer ned at ligge for derefter selv eller ved andres hjælp at komme op igen.

I frontbuen har der under hele koncerten - og mere og mere mod slutningen – været hektisk travlhed med at trække tilskuere ind over frontheget, med at modtage crowd-surferer samt få de pågældende ud fra frontbuen.

De fleste af frontbuevagterne har haft opmærksomheden henledt på tilskuerne lige ved frontheget og ikke længere bagude. Og selv om de har set at folk lå ned, har dette ikke været et usædvanligt eller faretruende syn i forhold til normalbilledet under tilsvarende koncerter.

Disse omstændigheder må antages at have medført, at frontvagterne nok har registreret, at der i tilskuermængden var problemer, men der gik nogen tid før de indså, at billedet var anderledes end normalbilledet, og at problemerne var så alvorlige som tilfældet var.

Det samme må antages at have været tilfældet i relation til videregivelsen af iagttagelserne om situationens farlighed. Også her er der gået nogen tid før det erkendes, at problemerne ikke kunne løses ved at tilkalde forstærkning til frontbuen.

Endelig må det heller ikke lades ude af betragtning, at det at stoppe en koncert er blevet opfattet som noget unormalt. Det er 16 år siden, at en koncert sidst har måttet stoppes på Orange Scene og da var det fordi der blev kastet genstande op på scenen.

Vagterne har derfor meget langt hen ad vejen opfattet muligheden for at stoppe koncerten som den allersidste mulighed, der først skulle gribes til, hvis det viste sig, at problemerne ikke kunne løses ved at få de faldne og klemte tilskuere væk fra publikumsområdet.

Yderligere er der også en del der tyder på, at der blandt de tilstedeværende ledere har været et ønske om at andre ledere skulle være med i beslutningen om at stoppe musikken.

Sammenfatning.

Sammenfattende er det Roskilde politis opfattelse, at publikum vælter i felt 13 omkring kl 23.06. Først omkring kl. 23.10-23.15 bliver situationen fastlåst og i samme tidsrum erkendes det blandt frontvagterne, at der er tale om en farlig situation. Orientering til Stage Manageren gives kl 23.19 og endelig melding om, at musikken skal stoppes gives fra scenevagtlederen kort efter. Musikken stopper kl 23.24 og omkring kl. 23.30 bringes de sidste væltede tilskuere væk fra felt 13 og om bag Orange Scene.

Samlet må det vurderes at ulykkens indtræden og de alvorlige følger heraf skyldes sammentræf af uheldige omstændigheder. Heri indgår både vejret, luftforholdene og lyden, men nok så meget publikums adfærd, som må vurderes at være den væsentligste årsag til ulykken.

Ulykkens omfang må tillige antages at være forøget af en - af forståelige grunde - langsom erkendelse af situationens alvor, tvivl om kommandoforhold og meldeveje, en tro på at situationen kunne løses fra frontbuen, samt at det at stoppe musikken var en stor beslutning. Endelig har det også haft betydning, at der gik lang tid, før publikum efter koncerten blev stoppet, var at formå til at trække sig tilbage.

Det skønnes ikke, at der i anledning af ulykken er grundlag for at indlede strafferetlig efterforskning.

U. Kornerup
politimester

/B. Rungstrøm
vicepolitimester